

KAM-juridiikkaryhmän kokous 4/2019

Aika: 5.6.2019 klo 13–15

Paikka: Vaunuvaja, Kansallismuseo

Läsnä: Juha Henriksson (pj), Pekka Heikkinen, Jonas Lång, Hanna-Leena Paloposki, Kristina Linnovaara, Jenny Koivisto, Outi Hupaniitty, Erika Bergström, Mikko Kuutti, Riikka Kuoppala (siht.), Leena Tokila, Tuula Hämäläinen, Hanna Matikainen.

PÖYTÄKIRJA

1. OKM:n järjestämiä DSM-direktiivin työpajoja on ollut tähän mennessä 3 kpl. Ensimmäinen työpaja käsitteli tiedonlouhintaa, keskusteltiin työpajassa käsitellyistä KAM-sektorille keskeisistä kysymyksistä (Alustojen vastuu - ja Opetuskäyttö-työpajoissa ei ole ollut ketään juridiikkaryhmäläistä paikalla)

- Direktiivin 3-4 artiklassa käsitelty oikeus tiedonlouhintaan ilman sopimuksia koskee myös kulttuuriperintölaitoksia

- * Direktiivin mukaan kulttuuriperintölaitoksilla on oikeus suorittaa tiedonlouhintaa tutkimusta varten

- * Kulttuuriperintölaitokset eivät kuitenkaan itse tee tiedonlouhintaa

- * Tarvitaanko tunnistautumisjärjestelmä tiedonlouhinnan tekijöille, olisiko mahdollista avata esim. yliopistojen Haka-järjestelmän?

- Kysymys tekijänoikeusorganisaatioiden suhteesta 3 artiklaan (Tekstin- ja tiedonlouhinta tieteellistä tarkoitusta varten:

- * Tekijänoikeusjärjestöt yrittävät saada aikaan tiedonlouhintaan lisenssityyppistä järjestelmää, mutta direktiivin mukaan tämä ei ole mahdollista

- > Sellaisista aineistoista, joihin kulttuuriperintölaitoksilla on laillinen pääsy, esim. omat arkistot, direktiivin mukaan sopimuksin ei voi rajoittaa 3 artiklan mukaista oikeutta tiedonlouhintaan.

- Onko tiedonlouhinta kulttuuriperintölaitoksissa vain kansallinen oikeus?

- * Vrt. 5 artiklassa erikseen mainittu rajat ylittävä käyttö

- * Voisivatko affilioituneet tutkijat ulkomailta kirjautua ja tehdä tutkimusta ja tiedonlouhintaa?

- Kauanko tiedonlouhinta-aineistoa voidaan säilyttää?

- * Voidaanko muodostaa tietokantatyypistä aineistoa tutkijoiden käyttöön?

- Kuka saa louhia?

- * Pitääkö laitosten itse suorittaa louhinta, pitääkö laitosten tilata tutkimus?
- * Kysymys tutkijoiden affiliaatiosta: onko mahdollista, ja miten affilioituminen määritellään? Avoimia kysymyksiä tähän liittyen: tutkijastatus, affilointimalli, pitäisi olla kansallinen mahdollisuus rekisteröityä
- * Ovatko museoissa työskentelevät tutkijat rinnastettavissa tieteellisen tutkimuksen tekijöihin? (huom. 12 resitaalissa on määritelmä tutkimusorganisaatioista)
- > Nämä asiat olisi määriteltävä kansallisessa laissa
- * Artikla ei tarkoita, että aineiston oikeudenhaltijat pääsisivät järjestelmiin artiklan varjolla - tämä ilmenee 16 resitaalista

2. Lakiin tarvittaisiin määritelmä kulttuuriperintölaitoksen määritelmä: 13 resitaalissa määritelty – myös yleisradio-organisaatiot kuuluvat

- Välihuomiona: uuteen hallitusohjelmaan on kirjattu kulttuuriperintöstrategian laatiminen

3. Keskustelua seuraavia työpajoja varten yhteisistä linjauksista, avoimia kysymyksiä (erit. direktiivin III osasto, liittyen OKM:n 17.6. järjestettävää työpajaa, johon monet juridiikkaryhmästä menossa)

- 6 artikla (Kulttuuriperinnön säilyttäminen):

- * Nykyisessä laissa eri tavalla, toivottavasti yhdenmukaistetaan
- Edelleen kaivataan kulttuuriperintöorganisaation määritelmää.
- * Mitä säilyttäminen sisältää? TekOikL:n 16 § mukaisesti säilyttämisoikeus ulottuu kokoelmien hallintaan, DSM-direktiivin artikla koskee vain säilyttämistä

-> Voidaan säätää koskemaan myös hallintaa InfoSoc-direktiivin 5 artiklan poikkeuksista kansallisessa laissa (kirjojen sivujen korvaaminen säilyttämistarkoituksessa vs. kokoelmien reproduointi, jotta tiedetään, mitä kokoelmaan kuuluu)

- 8 artikla 5 kohta (Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten ja muun aineiston käyttö kulttuuriperintölaitoksissa)

- * Aikarajasta, tulisi määritellä yhteisesti, ettei jokaisen teoksen kohdalla erikseen

- Kaikilla aloilla ei ole yhteishallintaorganisaatioita, joiden kanssa lisensoida – samoin yksityisarkistomateriaalit. mitä jos ei koskaan ole ollut kaupallisessa levityksessä?

-> Kaikki tilanteet, joissa tekijä ei kuulu yhteishallinnan piiriin: 8 artikla 3 kohta

- * Määriteltävä tekijänoikeusjärjestöt, joilla riittävän laaja edustus

- 8 artiklan 3 kohta

* Lisenssin peruutusosoikeus ongelmallinen tilanteessa, jossa on jo edetty ja sitten joku yksipuolisesti peruuttaa lisenssin

-> Oikeudenhaltijan tulee osoittaa olevansa oikea oikeudenhaltija, ettei esim. kukaan voi trollata ja väittää olevansa oikeudenhaltija

- 12 artikla:

* Voiko esim. Teosto tehdä sopimuksen kaikkien puolesta, jotka eivät ole erikseen kieltänyt?

* Yhteishallinnointia koskeva kieltotahdonilmaisu esitetään hallinnoivalle organisaatiolle

-> Missä järjestyksessä käytännössä toimitaan? Voiko oikeudenhaltija tehdä oman sopimuksen ennen kuin tekee kieltotahdonilmaisun yhteishallinto-organisaatiolle? Rajoitetaanko sopimusoikeutta?

* Tulisi pitää huolta siitä, että individuaalinen sopiminen on mahdollista (erilaiset teostyytit vaativat tätä)

- 10 artikla (Tiedottamistoimenpiteet)

* Lisääkö byrokratiaa, kun levityksestä pitäisi tiedottaa portaalissa 6 kk ennen kuin aineistoa levitetään? Onko tiedotuksen tapahduttava teostasolla?

- 37 ja 38 resitaali: kaupallisesta jakelusta poistuneet teokset – määritelmät ovat epäselviä siitä, mitä rajoitetaan, mitä sallitaan...

- 40 resitaali: kulttuuriperintölaitosten tuottamien palveluiden hinnoittelu

* Rajanveto vaikeaa: toisaalta ei saa tapahtua voitontavoittelua varten, mutta saa kattaa kustannukset - näyttelykatalogi ei välttämättä kuulu ”näyttelyä koskevaan myynninedistämismateriaaliin”

- Mitä tarkoittaa ”muu suojattu aineisto” (engl. other subject matter)

-> Aineiston kategoriat: 1. kaupallisessa jakelussa olevat 2. poistuneet 3. eivät ole koskaan olleet kaupallisessa jakelussa

* 32 resitaalin mukaan: mukaan luetaan aineisto, joka ei ylitä teoskynnystä, mutta on lähioikeuksien piirissä

* Voidaanko siis käsittää laajasti ajatellen, jos ei ylitä teoskynnystä?

* Voiko sisältyä teokset, jotka eivät ole koskaan olleet kaupallisessa jakelussa, kuten julkistettu aineisto (esim. päiväkirjat tms.)?

* Pitäisikö OKM:n työpajoissa yrittää saada määriteltyä käsite mahdollisimman laajaksi lakiin?

➔ ”Muun suojatun aineiston” tulisi tarkoittaa kaikkea materiaalia, joka on suojattavissa tekijänoikeuslainsäädännöllä, kuten esim. ne teokset, jotka eivät ole

koskaan olleet kaupallisessa jakelussa. Päätettiin, että esitetään tätä työpajassa määritelmäksi.

HUOM! OKM:n työpajoja varten: on tärkeää, että vastaavia määritelmiä direktiivin käsitteistä tulee kansalliseen lainsäädäntöön!

- 17 artikla: tärkeää paneutua alustojen oikeuksiin ja niiden oikeuksiin, onko sensuurin ainekset? Tulisi kansallisen lain valmistelussa saada aikaan se, että ei vaikuttaisi nykyiseen Suomen tekijänoikeuslain määritelmään "vapaa muunnelma" vs. "parodia, pastissi" – ettei rajoiteta sananvapautta ja EUT ei alkaisi määritellä, mikä on huumoria
- Käsittelyjärjestys direktiivin implementoinnissa: ensin työpajat, sitten menee valmisteluun, kysymys: tuleeko sitten vielä lausuntokierros?

4. Tietosuoja-asioita

Päätettiin, että Tietosuoja KAM-sektorilla-suositukselle käännökselle ruotsiksi yritetään saada rahoitusta, lähdetään ajamaan asiaa.

Museoalalle suunnitellaan syksylle koulutusta Museoliiton ja Museoviraston yhteistyönä, jossa tarkoitus käsitellä esim. erilaisten lomakkeiden yhtenäistämistä, informointilauseiden yhtenäistämistä.

Yhteisestä luovutussopimusohjelmasta luovuttiin, haastattelusopimusohja haastattelun tallentamisesta ja arkistoinnista on tehty – tärkeintä olisi saada yhteinen yleinen lauseke kaikille (muutama rivi tekstiä, joka olisi yleisesti sovellettavissa).

Mietitään mitä päivitystarpeita/palautetta, kun aletaan soveltaa suositusta käytännön toiminnassa – loppusyksystä voidaan miettiä 2-versiota.

5. Seuraava kokous lomien jälkeen.

Sovittiin alustavasti, että seuraava kokous olisi viikolla 35 (26.-30.8.).